

Rapport om Utviklingsstudiers grønne profil

Hvordan har vi «angrepet» problemstillingen?

I anledning mandatet om å vurdere muligheter for en grønn profil for Utviklingsstudier, har vi undersøkt mulighetene som allerede finnes på fakultetet og instituttet, samt hentet inspirasjon fra andre utdanningsinstitusjoner som tilbyr Utviklingsstudier sin tilnærming til miljøspørsmålet.

Vi er av den oppfatning at en økt forekomst av temaer rundt omkring miljø og bærekraft på Utviklingsstudier er nyttig for programmets framtid, men også burde være et fokus på fakultetet som helhet. Noen av de konkrete forslagene vil bære preg av dette. Allikevel vil vi påpeke at et rent identitetsskifte i retning av et «miljøstudie» ikke nødvendigvis vil være noe å hige etter, da det faglige tilbudet på UTV har mange gode aspekter det vil være synd å skifte fokus vekk fra. Det er derimot en god idé å øke fokuset på hvordan miljø- og klimakrisen påvirker de sentrale temaene på Utviklingsstudier. Dette kan blant annet gjøres ved å hente inspirasjon fra andre utdanningsinstitusjoner.

Vi er klare over at noe av hensikten med en «modernisering» av studieprogrammet skjer i takt med at Utviklingsstudier tilbys ved flere utdanningsinstitusjoner i Norge, og at det å fremme et fokus på miljø tiltrekker seg søkere blant de miljøengasjerte framtidige studentene i landet. Derfor mener vi at det er viktig å fremme de eksisterende mulighetene/løsningene som allerede ligger i graden og på fakultetet som helhet. Dette vil være utgangspunktet for deler av dette skrevet, selv om overvekten vil fokusere på endringer som har større indre betydning for studieprogrammet enn det vil se ut for en potensiell søker.

1: Muligheter som allerede eksisterer på UiO:

Det er viktig å påpeke at temaer knyttet opp mot miljø og bærekraft er temaer som stadig dukker opp i fordypningsemnene, samt i UTV-ennene. Dette betyr ikke at en grønnere profil kan styrkes mer i programemnene. En måte å ytterligere fremme dette kan for eksempel være gjennom en tydeligere framheving av miljøperspektiver innen utvikling som tema for forelesninger i enten UTV1000/UTV2000. To eksempler på dette kan være temaer som Political Ecology i teoridelen av UTV1000, eller SDGs i UTV2000: (feks «Hvordan

iverksettes SDGs i utviklingspolicy?»). En ulempe her vil selvsagt en annen vektlegging av andre temaer, slik at det kan være mer hensiktsmessig med andre tiltak. I tillegg vurderer vi at det å inkludere flere syn fra det globale sør i en diskusjon av SDG vil være et riktig steg, ved å representere forfattere fra sør på pensumlisten omkring temaet(temaene).

Andelen rene UTV-emner i graden gir et smalt spillerom i hvor mye endring programledelsen (og programrådet) kan påvirke den helhetlige tilnærmingen til miljø for UTV-studentene. Dette gjør det nødvendig at de ulike fordypningsretningene også har emner og pensum som inkluderer perspektiver på miljø og bærekraft. Dette eksisterer allerede i en viss grad, for eksempel ved:

- SGO2302 Environment and Society
- SGO3200 Innovation in Sustainability Transitions and Transformations
- STV2250 – Internasjonal miljø- og ressurspolitikk
- SOSANT2510 – Environmental Anthropology
- ECON2915: Environmental and Natural Resource Economics

Det er verdt å merke noen av disse emnene tilbys relativt sjeldent, særlig STV2250 og SOSANT2510.

Undertegnede har begge hatt STV2250 våren 2020, og så på det som et interessant og nyttig emne. Vi vet at det, til tross for at det er et omfattende og utfordrende emne, var populært blant de på kullet som hadde emnet som en planlagt del av studieløpet. Et konkret forslag vil være å tilby dette emnet hver vår, og erstatte innføringsemnet i STV som er i planen for de kullene som begynte H19 og H20. Hvor ofte emnet skal tilbys avhenger selvsagt av ISV (og interne/eksterne forelesere), men dersom SV-fakultetet som helhet skal ha økt fokus på miljø vil dette ikke være utenkelig å gjennomføre. Selv om det er spekulativt å anta uten mye kunnskap til studiene og studentene, er det lite som tilsier at emnet ikke kan være populært blant studenter på Statsvitenskap, ved tverrfaglige programmer som Internasjonale Studier og FPØ, samt de med 40-gruppe i STV.

Utover dette er det verdt å nevne at flere av emnene i de ulike fordypningene allerede inneholder temaer og perspektiver på miljø. Erfaringer fra ECON- og STV-fordypningene tilsier at det er et tema som stadig dukker opp i forelesninger. Dette gir studentene mulighet til å selv velge seg ut en emnesammensetning som gir et relativt sterkt miljøfokus, samt at det er noe de vil møte på uavhengig av valg av fordypning. I tillegg er inntrykket at SGO-fordypningen har innebygget miljøperspektiver i mange av

forskningstemaene sine og emnene som tilbys. Et konkret forslag er å publisere en liste med UiO emner med spesielt miljøfokus på emnesiden til Utviklingsstudier eller SV fakultetet generelt, et tiltak som vil gjøre det lettere for studenter å velge emner med en grønn profil i sine 40-grupper og som frie emner.

Allikevel vil vi påpeke at UTV sin faktiske tilnærming til å være et studieprogram med grønn profil avhenge av de ulike fagretningene programmet består av. Tverrfagligheten til programmet er en av styrkene ved tilbudet, og det vil være synd (og urealistisk) å redusere mengden input studentene får fra de respektive fordypningene. Derfor vil det være viktig at det er grønne perspektiver fra de ulike fordypningene inkluderes, slik at studieløpet ikke vil være preget av å ha et todelt løp med et «grønt» UTV og en «ikke-grønn» fordypning. Som nevnt oppfatter vi at miljø- og bærekraft allerede spiller en sentral rolle ved de ulike instituttene på fakultetet, men Utviklingsstudier vil sammen med fakultetet som helhet kunne nyte godt av det blir et mer uttrykt fokus eller strategi.

2: Teori

I det nåværende UTV 1000 emnet - er undervisningen primært delt inn i bolker etter de ulike utviklingsteoriene. En videreutvikling av dette emnet vil være å supplere hver bolke med artikler eller andre former for pensumbidrag som belyser spesifikt klimakrisen og bærekraft fra perspektivet av den aktuelle teorien. Her er Kimberlé Williams Crenshaws konsept om “intersectionality” relevant. Dette analytiske rammeverket kan brukes til å forstå hvordan et individs og en gruppes sosiale og politiske identitet påvirker forhold rundt diskriminering og privilegier i klimakrisen. Spesielt relevant her vil det være å se på interseksjonalitet mellom klima og klasse, kjønn, etnisitet, rase og geografi. Disse forholdene tas allerede opp i pensum under blant annet marxistisk teori, feministisk teori, post-kolonial og alternativ utvikling. Det gjenstår bare å tydeliggjøre hvordan disse forholdene påvirkes av klimakrisen og påvirker klima kampen. Andre teoretiske tilmæringer som er relevante å se på er forskjellen mellom “strong og weak sustainability”, som vurderer hvorvidt naturkapital kan erstattes med andre typer kapital i “jakten på” bærekraftig utvikling.

3: Relevante konsepter

I følgende avsnitt legges det fram en rekke konsepter og temaer som er gjennomgående hos andre utdanningsinstitusjoner som tilbyr Utviklingsstudier med en tydeligere bærekrafts profil. Disse begrepene kan knyttes inn i de ulike fordypningsfeltene, samt være en del av UTV emnene.

Bærekraftsmålene (SDGs) - Etter egen erfaring blir FNs bærekrafts mål omtalt i større eller mindre grad i alle emnene som tilbys som en del av utviklingsstudier ved UiO. Ettersom disse målene er “the blueprint” for verdens samlede innsats mot en bærekraftig framtid, er det en mulighet å gi de en mer sentral plass i pensum. Man trenger nødvendigvis ikke å gå detaljert gjennom hvert av målene, men å se de i sammenheng med hverandre og analysere hvordan endringer og konsekvenser i et felt, kan påvirke både positive endringer og skape negative konsekvenser for andre felt er verdifull læring. Det er lett å ta for gitt at disse målene er optimale ettersom de er utviklet i FN og står sentralt i det meste miljøarbeid internasjonalt, nasjonalt og lokalt. En kritisk tilnærming til SDGs som også belyser til hvilken grad de er oppnåelig og problematiserer “free rider” problemet og utfordringene relatert til håndhevelse i det internasjonale hierarkiet sees derfor på som viktig. Dette er allerede en mindre del av pensumet i STV2250, men kan også anvendes fra andre vinkler og problemstillinger i andre emner.

Collective Action Problem og Global governance– Konseptet om “the collective action problem” er høyst relevant for bærekraftig utvikling. Dette er en mulighet til å dra inn geopolitiske krefter i klimadebatten og problematisere hvem som bør være ansvarlig for å motarbeide klimaendringene. I STV2250 blir dette tatt opp i en bolk av undervisningen hvor fokuset ligger spesielt på Kina og USA. Disse to landene eksemplifiserer to av de konkurrerende narrativene om hvem som bør stå til ansvar og “ofre” mest i klimakampen. Bør Vestlige land som historisk sett har det største klima fotavtrykket og som har vunnet mest på det, gå foran? Eller bør voksende økonomier som BRICs landene med foruroligende miljø trender stå til ansvar? Er det rettferdig at land med høy absolutt forurensning, men lavt per capita fotavtrykk tar mer av støyten enn land som har få innbyggere, men som har stort per capita fotavtrykk?

Diskurs og sosial konstruksjon - Diskurs og “social constructivism” blir tatt opp i ulike former både som en del av utviklingsteori og i SOSANT2350 – Development. Om utvikling har disse konseptene blitt introdusert for å tydeliggjøre definisjonsmakten enkelte

utviklingsaktører har og hvordan dette har fysiske konsekvenser for hvordan et fenomen blir forstått og hvilke tiltak som oppfattes som passende. I klimadebatten er dette veldig interessante fenomener å diskutere. Hvem sees på som vinnere og tapere i klima kampen? Hvordan definerer vi hva klima krisen er og hvilke aktører sitter med denne makten? Er klima prioriteringene til de internasjonale organisasjonene de samme som blant de lokale i sårbare områder? Her kommer også temaer som “participatory development” og “empowerment” sentralt inn i bildet. Hvordan kan innflytelsen og ressursene til internasjonale aktører, kombineres med lokal forståelse og kunnskap for å utvikle tiltak som best mulig bekjemper de sosiale, økonomiske og politiske aspektene knyttet til klimakrisen.

Securitization: “Securitization” er et aktuelt konsept å bruke til å problematisere politiseringen av klimakrisen som et sikkerhets problem. Her er det relevant å diskutere fordelene og ulempene ved å definere klimakrisen og bærekraftig utvikling som et objekt for sikkerhet og hvilke konsekvenser dette medfører i form av prioritering i “high politics” samt legitimeringen av å bruke ekstraordinære tiltak i “sikkerhetens navn”.

Political ecology:

“Political ecology” er gjennomgående et emne som tilbys ved flere av universitetene som vi har vært i kontakt med, spesielt et godt utbrodert emne hos Lund universitet i Sverige. Political ecology er spesifikt studie av sammenhengen mellom de politiske, økonomiske og sosiale forholdene knyttet til miljø og klima utfordringer. Ved å politisere miljø og klima inkluderer political ecology et bredt spektrum av muligheter til å diskutere diverse utviklings relaterte utfordringer i et grønt lys. En interessant vinkling her kan være å sammenlikne antroposentriske, økosentriske og teknosentriske tilnærminger til løsningsorientering rundt miljø og klima utfordringer. Å inkludere pensumbidrag skrevet av urbefolkningsaktivister vil være spesielt interessant når det er snakk om sammenhengen mellom de politiske, økonomiske og sosiale forholdene knyttet til miljø og klima utfordringer. Til hvilken grad er det for eksempel nyttig å se på naturen som en fenomen med en iboende verdi sammenlignet med å kun se naturen for dens instrumentelle verdi? Det kan også være interessant å se på case studier av naturlige fenomener som har blitt gitt “menneskerettigheter” slik som Magpie elven i Canada, og analysere til hvilken grad et slikt tiltak bidrar til naturvern.

4: Balanse i fokus på det Globale Nord og det Globale Sør

Når det er snakk om klimakrisen så ligger hovedfokuset på konsekvenser i det Globale Sør og hvilke tiltak det Globale Nord iverksetter for å forhindre klimakrisen. For Utviklingsstudier er et viktig aspekt ved det grønne skiftet også å belyse de sosiale, økonomiske og politiske kreftene i det Globale Nord som forhindre at strukturelle endringer finner sted. At klimakrisen er et faktum, er ikke en ny oppdagelse. Et dypdykk i de prosessene som bremser policy implementation og enforcement i det Globale Nord vil derfor være nødvendig for å forstå den sosiale og politiske skalaen av klimakrisen vi står overfor. Her er det spesielt viktig å dra sammenhenger mellom offentlige og private aktører, lokalt og internasjonalt. Hvordan kan makten private og offentlige aktører i det Globale Nord har motvirke arbeidet mot en bærekraftig framtid? Og hvilke lokale og nasjonale krefter og prosesser i det Globale Sør bidrar med gode tiltak og arbeid for en bærekraftig framtid?

4.1: Case studier

Andre universiteter har i større grad fokus på ulike typer vurderinger i løpet av semesteret enn det Utviklingsstudier har. Et forslag er derfor å ha seminaroppgave/semesteroppgave i UTV 2000 hvor studentene får muligheten til å gå i dybden om et forhold mellom et spesifikt land i det Globale Sør og klimakrisen. Ved å se nærmere på sårbare områder kan elevene lære mer om eksisterende sosiale og økonomiske påkjenninger, samt hvordan en presset politisk tilpasningsevne påvirkes av klimakrisen. I denne sammenheng vil det også være relevant å se på rollen som ikke-statlige organisasjoner i det Globale Sør spiller i å bekjempe de sosiale, økonomiske, politiske og teknologiske utfordringene vi står overfor.

Her vil det å skille mellom klimautfordringer og tiltak i urbane og rurale områder vil også være relevant. I det nåværende innholdet i graden er hovedfokuset på organisasjoner og institusjoner i det Globale Nord som bidrar med ulike typer bistand for å motkjempe konsekvensene av klimaendringene i det Globale Sør. Det er like relevant og høyt aktuelt å belyse liknende aktører i det Globale Sør. Slike institusjoner og organisasjoner er så klart av mindre skala enn de som er i fokus nå, som FN, EU, OECD og NATO. Men en viktig del av narrativet til Utviklingsstudier er jo å se på det Globale Sør i form av aktive aktører i sin egen utvikling, og ikke bare som veldedighetsobjekter for det Globale Nord. En annen grunn til å gi lokale og regionale bærekrafts initiativ i det Globale Sør større plass i emnet handler om kulturell relativisme og motviljen til å samarbeide/inngå kompromiss med tidligere

kolonimakter. Her vil det være interessant å problematisere forholdet mellom tilliten og forståelsen lokale og regionale initiativer har, versus de gjerne overlegne ressursene eksterne initiativer har i det Globale Nord har.

Spesifikke eksempler vil være å se på blant annet, The MENA-OECD initiative on governance and Competitiveness for Development, et utvalg av the African Unions Multilateral Environmental Agreements og The ASEAN initiative on Environmentally Sustainable Cities (AIESC). The MENA-OECD initiative on governance and Competitiveness for Development er et samarbeid for å promotere bærekraftig utvikling med fokus på inklusivitet og interseksjonalitet. Initiativet adresserer spesifikke behov og utviklingsprioriteter i MENA regionen og har spesielt fokus på integrering av kvinner og den yngre generasjon gjennom arbeids skapning, entreprenørskap og deltakelse i policymaking.

African Unions Multilateral Environmental Agreements dekker områder som marine ressurser, farlig avfall og naturvern. Det har i tillegg en målsetning om å øke det politiske engasjementet, miljø diplomati og inkludere kvinner, unge voksne og urbefolkningsrepresentanter i research og forhandlinger. ASEAN initiative on Environmentally Sustainable Cities (AIESC) initiativet har som mål å sørge for at urbane områder i ASEAN landene er miljøvennlige samtidig som de møter befolkningens sosiale og økonomiske behov.

5: Løsningsorientering og kunnskapsutveksling

En idé som oppsto i prosessen ligger i tanken om å inkorporere mer praktisk arbeid i graden, også før feltarbeidet. Bærekraft handler i stor grad om å komme opp med løsninger på sosiale, økonomiske og politiske utfordringer knyttet til klima. Forslaget er derfor å lage samarbeid med andre universiteter som tilbyr Utviklingsstudier for å gi studentene muligheten til å bryne seg på praktiske løsninger til ulike utfordringer knyttet til bærekraft. Å gjennomføre praktiske prosjekter på tvers av kontinenter vil gi studentene muligheten til å tilegne seg kunnskap utover pensum, samt gi praktisk erfaring og et internasjonalt nettverk som er høyst relevant både for bacheloroppgaven og fremtidige jobbmuligheter.

Både tid og ressurser setter klare begrensninger på hva som lar seg gjøre med et slikt prosjekt. “D.Rad” er derfor et eksempel på et prosjekt det kan tas inspirasjon fra. Dette prosjektet handler om deradikalisering i og utenfor Europa. Det er et EU sponset prosjekt som involverer både ulike research organisasjoner og utdanningsinstitusjoner på tvers av Europa. Blant disse universitetene er the American University in Paris. På AUP er prosjektet formulert som et

emne hvor studentene i løpet av de første 6 ukene av semesteret gjennomgår teori før de på eget initiativ skal utvikle prototyper til løsninger som kan bidra til deradikalisering av ulike samfunnsgrupper. Sentralt i dette prosjektet er “Stanford design Thinking”. Dette er en metode som kultiverer kreativ problemløsning og som brukes som et rammeverk for praktiske prosjekter. Studentene må ikke implementere prosjektene i virkeligheten som en del av emnet, men må produsere og presentere et produkt/plattform som i teorien kan iverksettes. Det er opp til studentene selv hva de velger å gjøre med prototypen etter at emnet er fullført. I Utviklingsstudie sammenheng kan en slik prototype være relevant når studentene skal planlegge feltarbeidet sitt og/eller for muligheter etter endt utdanning. Et slikt opplegg kan være en interessant mulighet for UTV2000 - Utviklingsteori i praksis.

Dette er muligens et noe idealistisk forslag, men dersom det skulle vise seg å være av interesse, så er mulige samarbeidsuniversiteter blant annet; Tata Institute (India), Akita University (Japan), New School (USA), University of Cape Town (Sør Afrika), University of Melbourne (Australia), University of Sussex (England), University of Utrecht (Nederland), Universidad nacional autónoma de México og Universidad de los Andes (Colombia). Dette er universiteter med gode Utviklingsstudie-programmer, som enten er blant de anbefalte utvekslingsdestinasjonene for UiOs UTV-studenter og/eller som rangeres høyt på globale lister over beste utdanningsinstitusjoner for å studere utvikling og internasjonale relasjoner.

Dersom dette er for komplisert til å la seg gjennomføre er en annen mulig tilnærming å la UTV studentene ved UiO samarbeide seg imellom. Prosjekter kan fokusere på hvilke policies Norge har for et grønt skifte. Dette er en fin mulighet til å flytte fokuset fra konsekvenser i det Globale Sør, til bærekraft tiltak som planlegges og iverksettes i det Globale Nord. Et slikt internt prosjekt gir også studentene bedre kjennskap til plattformer, organisasjoner, prosesser og aktører i det norske utviklingsfeltet, samt er god trening til bacheloroppgave feltarbeidet. Praktiske prosjekter kan inkludere mindre feltarbeid og innsamling av data i Norge, som en del av en potensiell hjemmeeksamen/semesteroppgave.

6: «Markedsføring»

Et aspekt av en grønnere profil for Utviklingsstudier er som nevnt innledningsvis å tiltrekke seg flere søkere, og tydeliggjøre programmets relevans i det grønne skiftet. Dette igjen kan ses på som et ledd av et ytterligere fokus på bærekraft og miljø for fakultetet og Universitetet som helhet. Den enkleste måten for programmet å vise seg fram vil være å øke

oppmerksomheten rundt de nevnte mulighetene som allerede finnes på programmet. En omformulering av beskrivelsen på programsiden, hvor det å legge innen setning eller to om «effekten av klimaendringer på utvikling» kan være en nyttig endring for å utvide nedslagsfeltet blant søkere med særlig interesse for miljø. Dette gjelder særlig ettersom mange søkere til høyere utdanning har liten kunnskap omkring hvordan emner, oppbygging av studieprogrammet og andre «høyere utdanning»-ferdigheter erfarne studenter har.

En endring av programbeskrivelsen er såpass tilgjengelig og synlig for nye søkere at det kan ha relativt stor effekt sammenliknet med justeringer av pensum, nye emner og andre «tekniske» endringer. Dette avhenger selvsagt av at en omformulering av programbeskrivelsen er berettiget. Vi har allerede argumentert for at temaet er en del av programmet, slik at en eventuell justering kan forsvares på kort sikt, og særlig dersom det blir gjort større endringer i pensum, temaer eller emnesammensetning i de ulike fordypningene/i fellesemnene.

Oppsummering:

Denne rapporten har undersøkt mulighetene for en styrket grønn profil for Utviklingsstudier. Et gjennomgående tema er at vi heller enn å omstrukturere programmet, heller vil se potensialet for å øke det grønne fokuset i de eksisterende strukturene på fakultetet og de ulike instituttene. Her har vi sett på ulike temaer som kan tas opp i forelesningene i UTV-emnene, enten som pensum knyttet opp mot utviklingsteoriene i UTV1000, eller i forbindelse med det mer policyfokuserede UTV2000. Særlig en økt balanse mellom perspektiver fra det Globale Sør og Nord på miljø- og klimakrisen er noe som kan få et større fokus i studieløpet.

I tillegg har vi presentert mer praktiske løsninger knyttet opp mot hvordan studentene kan tilnærme seg problemstillinger innen utvikling, miljø og bærekraft, enten det er gjennom praktiske oppgaver i UTV-emnene eller datainnsamling som kan brukes inn mot bacheloroppgaven.